

Transformace teplárenství otevírá příležitosti pro obce, průmysl a stavebnictví; dotkne se 1,6 milionu domácností

20. června 2024

Dekarbonizace teplárenství představuje jednu z největších změn v české energetice. Tento proces bude znamenat výraznou transformaci regionů, které se odkloní od uhelných zdrojů, což se projeví v mnoha oblastech. Součástí dekarbonizace budou také změny na trhu práce a ve vzdělávání, přičemž dopady se projeví i v dalších sektorech. Nezbytné budou i investice do rozvodných sítí. Celkové investice dosáhnou desítek miliard korun. Tyto závěry vyplynuly ze setkání Institutu pro veřejnou diskusi (IVD) na téma "Odchod českého teplárenství od uhlí. Jak na to?".

Vedoucí Zastoupení Evropské komise v ČR Monika Landmanová se úvodu zaměřila na rámec, který pro oblast teplárenství nastavila Evropská unie, s cílem dosáhnout uhlíkové neutrality do roku 2050. Aktuálně se vyjednává nový cíl, který předpokládá snížení emisí o 90 % do roku 2040. Oblast vytápění a chlazení tvoří velmi významný podíl, avšak zde snižování emisí postupuje pomalu.

„Dálkové vytápění má značný potenciál, a proto je klíčová modernizace této oblasti a jasné možnosti financování. Velké systémy dálkového vytápění by měly vypracovat konkrétní plány, jak budou postupovat. Města s více než 45 tisíci obyvateli mají povinnost vytvořit plán na přechod na čistou energii v dálkovém vytápění. Česká republika, Polsko a Německo mají k dispozici značné finanční zdroje pro přechod energetiky na obnovitelné zdroje,“ uvedla Monika Landmanová.

Dodala, že pro přechod nebudou stačit pouze veřejné zdroje, ale bude zapotřebí i soukromých investic.

Místopředseda představenstva ČEZ Pavel Cyrani uvedl, že systém centrálního zásobování teplem je v České republice široce rozšířený a osvědčený. Využívá ho 1,6 milionu domácností, přičemž 47 % tepla pro centrální zásobování pochází z hnědého a černého uhlí. Vzhledem k budoucí nekonkurenceschopnosti připravují uhelné teplárny transformační projekty s cílem ukončit uhelné provozy nejpozději do roku 2030.

„Naplnění cílů v teplárenství se opírá o maximální využití domácích nízkoemisních paliv, jako jsou biomasa a jako doplněk také odpady. Vzhledem k omezené dostupnosti těchto paliv bude jako přechodné řešení využíván zemní plyn, zejména v rámci vysoce účinné kombinované výroby elektřiny a tepla,“ řekl Pavel Cyrani.

Transformace teplárenství přinese řadu výhod pro obce, kraje i české firmy. Nahrazení uhelných zdrojů pozitivně ovlivní životní prostředí, modernizace zefektivní dodávky tepla, investice přinesou zakázky pro domácí průmysl a stavebnictví a náklady na zajištění tepla pro města se sníží. Příkladem je teplárna Pruněřov, která kombinuje biomasu a plyn a dodává teplo

pro 35 tisíc bytů v Chomutově, Jirkově a Klášterci. Horkovodní propojení Pruněřov-Kadaň o délce 5,7 km by mělo být dokončeno v roce 2027. Přechod na nízkoemisní výrobu probíhá také v teplárně Trmice a v Ledvicích vznikne nová biomasová kotelna.

Ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman se zaměřil na podporu modernizace teplárenství v Česku. Česká republika je dlouhodobě nejúspěšnější v čerpání z Modernizačního fondu. Přínosy projektů v oblasti teplárenství zahrnují snížení emisí CO₂ o 3 312 tisíc tun ročně a snížení neobnovitelné primární energie o 28 tisíc TJ ročně.

Mezi úspěšné projekty patří dekarbonizace Teplárny Karviná, kde je nahrazena parní teplárna spalující černé uhlí a uhelné kaly horkovodními výtopnami na zemní plyn, což sníží emise CO₂ o 116 tisíc tun ročně. Dalším příkladem je Teplárna České Budějovice, která dosáhne uhlíkové neutrality připojením horkovodního napaječe z Temelína, nahrazením uhelného kotle kotlem na biomasu a dalšími opatřeními.

„Ve výzvě z programu HEAT v roce 2024 na modernizaci soustav zásobování tepelnou energií bude k dispozici 20 miliard korun. Celkově očekávané investice v teplárenství do roku 2030 přesáhnou 80 miliard korun, přičemž dle předpokladu budou finance směřovat z 67 % do biomasy, 14 % na modernizace rozvodů,“ řekl Petr Valdman.

Náměstek primátora města Chomutova Milan Petrilák se v diskusi zaměřil na proces dekarbonizace z pohledu občana a zástupce obce.

„Z hlediska životního prostředí si pamatuji žlutý sníh a stromy v Krušných horách, které se po odsíření výrazně zlepšily. Celý okres i kraj byly tímto znečištěním postiženy. Dnešní proces dekarbonizace vítám, protože nám pomůže zlepšit kvalitu života. Má to však i další významy. Občané se mě ptají, jakou energii budeme mít v budoucnu. V tomto ohledu má město Chomutov výhodu díky výhledu na stabilní dodávky tepla i energie,“ uvedl Milan Petrilák.

Dalším klíčovým aspektem je podle jeho slov otázka zaměstnanosti. Je zřejmé, že se vytvoří nové pracovní příležitosti, což považuje za důležité jak jako občan, tak jako představitel města. Dekarbonizace je spojena s novými technologiemi a zvýšeným tlakem na vyšší vzdělanost.

Starosta Klášterce nad Ohří Štefan Drozd představil praktický pohled menšího města v blízkosti elektrárny Pruněřov. Centrální zásobování teplem se ve městě týká zhruba 5 tisíc bytů, dále zdravotních zařízení, škol a školek.

„Mnoho lidí uvažovalo, co dál, a individuální vytápění by nebylo pro město v údolí řeky dobrým řešením. Můžeme uklidnit občany, že centrální zásobování bude pokračovat. Z pohledu samosprávy máte o síť navíc, ale spolupráce funguje,“ dodal Štefan Drozd.

Výkonná ředitelka Svazu měst a obcí ČR Radka Vladyková uvedla, že dle analýz Svazu je jisté, že kormidlo Evropské unie se v záležitosti dekarbonizace neotočí.

„Co ale zaznívá ze všech municipalit z celé Evropy, že jde o tempo a reálnost vlastního provedení. Vloni byla podepsána tzv. Pražská deklarace, která říká, že tempo odklonu od uhlí musí být nastaveno reálně i z hlediska ekonomické konkurenceschopnosti celé Evropy i sociálního smíru, a to s přihlédnutím k reálnému rozvoji příslušných technologií,“ uzavřela Radka Vladyková.

Kontakt pro média:

David Pavlát

Project Director

777 771 087

david.pavlat@communa.cz